

φτωκό σχεπκά διάκοσμο. Χαρακτηριστικό του σπηλαίου είναι το χαμηλό ύψος της οροφής σε πολλά σημεία του.

Αξιοποίηση-εκμετάλλευση: Το σπήλαιο αν και βρίσκεται σε κοντινή απόσταση από το χωριό δεν προσφέρεται για αξιοποίηση. Γιατί

α) Η εσωτερική του διαμόρφωση είναι επικίνδυνη (σαθρό, πώση λίθων)

β) Οι μικρές του διαστάσεις στο πλάτος αλλά και ιδιαίτερα στο ύψος της οροφής του. Το μεγαλύτερο ύψος σε πολλά σημεία δεν ξεπερνά το μισό μέτρο.

γ) Ο πλούσιος σταλακπιτός του διάκοσμος είναι στο τέλος και σε δύσκολα σχεπκά σημεία.

Στο σπήλαιο δεν προσφέρεται λοιπόν για αξιοποίηση-εκμετάλλευση στα πλαίσια του προγράμματος εναλλακτικού τουρισμού, αν και στην ευρύτερη περιοχή υπάρχει ο πόλος έλξης του Αγγελόκαστρου.

Παρατηρήσεις: Η αποστολή της Ε.Σ.Ε. ευχαριστεί θερμά τους κατοίκους του χωριού για τις πληροφορίες που τους έδωσαν, την κοινότητα Κρήνης και ιδιαίτερα τον Πρόεδρο κ. Κούρκαλη Κώστα και τον γραμματέα κ. Μάκη Κορακιανίτη για την θερμή τους φιλοξενία τις ημέρες της αποστολής.

Η εργασία αυτή έγινε από τους Λάμπη Νικολάου (σύνταξη κειμένου, μετρήσεις, αποτύπωση χαρτογράφησης), Θόδωρο Σταθακόπουλο (σύνταξη γεωλογικών στοιχείων, φωτογράφηση) Νίκο Σταματάδη και Σοφία Σταματάδη (μετρήσεις, φωτογράφηση).

ΔΕΛΤΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ, ΤΟΜ ΧΙΧ, ΤΕΥΧΟΣ 1, 1983-88

ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΑΘΡΟ «ΦΟΥΣΑ» ΠΗΓΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

Α.Σ.Μ. 6900

από τους

Γ. ΑΒΑΓΙΑΝΟ, Γ. ΔΑΛΑΜΑΓΚΑ, Κ. ΖΟΥΠΗ

Θέση: Το σπηλαιοβάραθρο βρίσκεται σε ΝΔ πλαγιά της λοφοσειράς «Δενδρόσημο» ανατολικά του χωριού Πηγή και σε απόσταση 3 περίπου κλμ. απ' αυτό. Υψόμετρο 245 μ.

Προσπέλαση: Η σύνδεση της Πηγής με την πρωτεύουσα του νησιού γίνεται από δύο διαδρομές. Η πρώτη είναι κατά μήκος (στο μεγαλύτερο μέρος της) των ανατολικών παραλιών, ενώ στη λουτρόπολη Θερμιά, ο δρόμος πηγαίνει δυτικά κατά μήκος του χειμάρρου Τενέγια και καταλήγει στην Πηγή μετά από απόσταση 10 κλμ.

Περιοχή: Η περιοχή προς τη «Φούσα», καθώς και γύρω της, είναι βραχώδης και

*Le spéléo-gouffre «Foussa» de Pigui-Lesvos
par G. Avagianos, G. Dalamagas, C. Zoupis*

θαμνώδης. Οποσδήποτε όμως είναι επίπονη η προσπάθεια που χρειάζεται για ν' ανέβει κανείς απ' το δρόμο στην απότομη πλαγιά επί 30' περίπου.

Θρύλοι-παραδόσεις: Λέγεται ότι στην περίοδο των Βαλκανικών πολέμων στο βάραθρο ρίχτηκε κάποιος Αλβανός. Πάντως οστά ανθρώπινα δεν βρέθηκαν, χωρίς βέβαια ν' αποκλείουμε την ύπαρξή τους στον πυθμένα, μια κι' εκεί υπήρχε λοφίσκος φερτών υλικών καθώς και γουανό.

Ιστορικό: Η ύπαρξη του βάραθρου έγινε γνωστή στην Ε.Σ.Ε. απ' τον Γ. Αβαγιανό, που αρκετά χρόνια πριν επισκέπτης της Πηγής έμαθε γι' αυτό. Η πρώτη εξερεύνησή του πραγματοποιήθηκε με πρωτοβουλία της Ε.Σ.Ε. στο τέλος του Σεπτεμβρίου 1980.

Σπηλαιοβάραθρο: Ο εντοπισμός του βάραθρου δεν είναι εύκολος. Αυτό οφείλεται στην πυκνή βλάστηση και στο μικρό σχεπικά στόμιο. Πάντως χαρακτηριστικό γνώρισμά του είναι μια συκιά (η μοναδική της περιοχής) που ξεφυτρώνει απ' αυτό.

Οι διαστάσεις του στομίου είναι $2,70 \times 1,80$ μ. περίπου. Ακολουθεί μια κλίση 45° κατά μέσο όρο, που συνεχίζεται για 30 μ. και μέχρι το σημείο που αρχίζει το κατακόρυφο του βάραθρου. Σε απόσταση 7 μ. απ' την είσοδο, το ύψος της οροφής είναι 5,5 μ. Υπάρχουν στην οροφή αλλά και πλευρικά σταλακτικές μικροσειρές. Στα 12 μ. βρίσκεται βράχος $2 \times 1,5$ μ. Αποκολλήθηκε απ' την οροφή παλιότερα και σφηνώσε στο σημείο εκείνο, μειώνοντας τη δίοδο κατά τα $2/3$ τουλάχιστον. Στα 24 μ. έχουμε ύψος οροφής 3,8 μ. και πλάτος 4,6 μ. Ενώ στα 28 μ. (απ' την είσοδο πάντα) έχουμε 5,5 μ. και 3,7 μ. αντίστοιχα. Στο σημείο που αρχίζει το κατακόρυφο μέρος, το πλάτος είναι 6,5 μ. Μετά από 13 μ. ακόμη προς τα κάτω, το πλάτος γίνεται 4,5 μ. κι' είναι το μικρότερο του δεύτερου μέρους του σπηλαιοβαράθρου. Από δω απομένουν άλλα 25 μ. για τον κυρίως πυθμένα. Το δάπεδο είναι επικλινές κι' έχει σχηματισθεί από φερτά υλικά, όπως πέτρες, κώμα, ξύλα καθώς και γουανό. Στο πρώτο μέρος του θαλάμου οι βράχοι έχουν διαποτιστεί παίρνοντας μια σκουρόχρωμη μαύρο-καφέ απόχρωση. Ο κυρίως θάλαμος είναι $8,5 \times 6,8$ μ. Υπάρχουν όμως και δύο μικρότεροι. Ο ένας προς Δ έχει διαστάσεις $2 \times 5,5$ μ. και είναι στο ίδιο επίπεδο περίπου, ενώ ο άλλος προς Ν είναι $4 \times 5,5$ μ. και βρίσκεται 2 μ. χαμηλότερα του κυρίως θαλάμου. Σ' αυτόν υπάρχει σταλαγμίτης $0,6 \times 1,5$ μ. Ο θάλαμος αυτός είναι και το βαθύτερο σημείο του σπηλαιοβαράθρου.

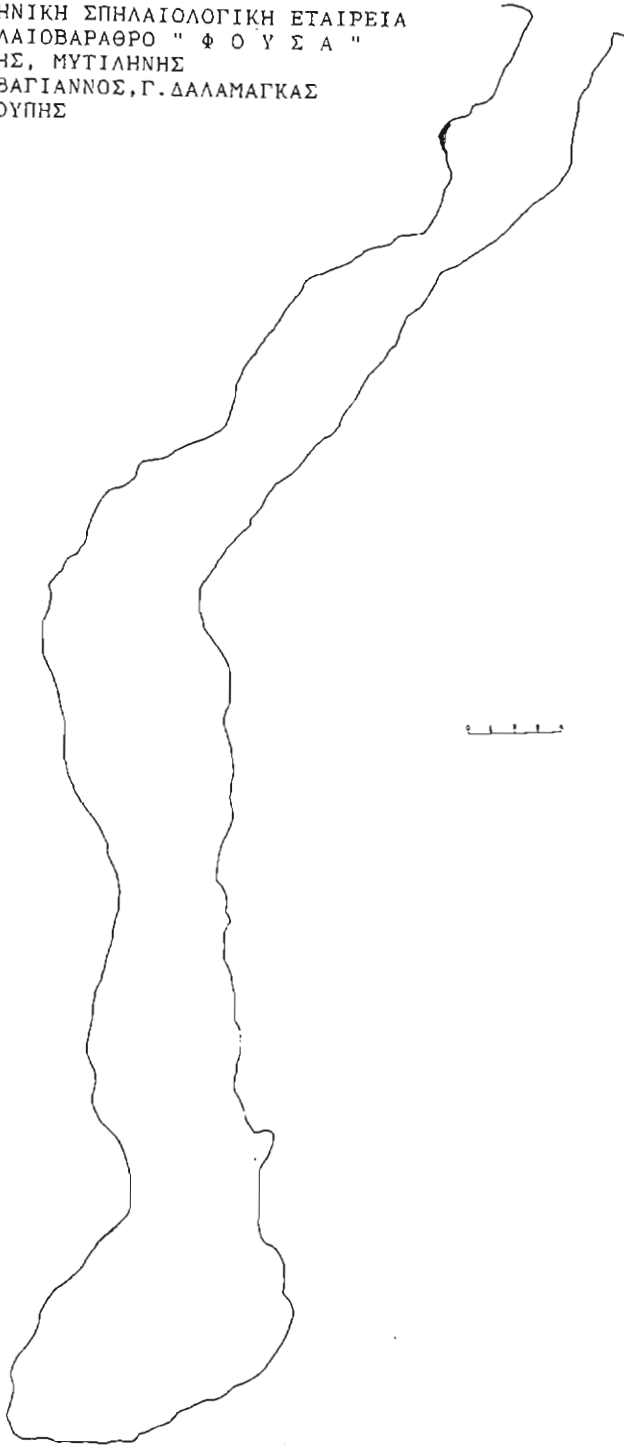
Κλιματολογία: Η υγρασία του σπηλαιοβαράθρου βρέθηκε 92% (τέλος Σεπτεμβρίου) κι' η θερμοκρασία 16°C .

Σπηλαιογένεση: Η αρχική διάνοιξη της διάκλασης του ασβεστολιθικού πετρώματος έγινε με ΒΒΑ κατεύθυνση και με αρκετή κλίση για 30 μ. περίπου. Στη συνέχεια σχηματίστηκε κατακόρυφο βάραθρο, που σήμερα έχει βάθος 38 μ. Πιθανόν τα συσσωρευμένα φερτά υλικά του πυθμένα καθώς κι' οι βράχοι που κατά καιρούς έπεσαν, να σκέπασαν κάποια δίοδο διαφυγής των νερών. Πάντως μια τέτοια μεταγενέστερη δίοδος δημιουργήθηκε νότια του κυρίως πυθμένα, σχηματίζοντας ένα μικρότερο θάλαμο σε χαμηλότερο επίπεδο.

Βιοσπηλαιολογία: Κατά την κάθοδο και την παραμονή στο βάραθρο, συναντήθηκαν κολεόπτερα, αραχνοειδή, δολιχοπόδα, χειρόπτερα και στον πυθμένα τρωκτικά.

Τουρισμός: Το βάραθρο έχει οποσδήποτε αθλητικό και γεωλογικό ενδιαφέρον. τουριστικό όμως όχι. Ο διάκοσμός του δεν είναι ιδιαίτερα πλούσιος και επί πλέον τόσο η πρόσβαση όσο και η κατάβαση σ' αυτό είναι δύσκολες για τους πολλούς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΣΠΗΛΑΙΟΒΑΡΘΟ " Φ Ο Υ Σ Α "
ΠΗΓΗΣ, ΜΥΤΙΛΗΝΗΣ
Γ. ΑΒΑΓΙΑΝΝΟΣ, Γ. ΔΑΛΑΜΑΓΚΑΣ
Κ. ΖΟΥΠΗΣ

ΑΝΑΣΧΕΔΙΑΣΗ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ ΑΠΟ ΤΗΝ
ΧΡ. ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ